

Αναπτυξιακά Στάδια και Θρήνος

Ηλικία	Αναπτυξιακό επίπεδο	Αντίληψη του θανάτου	Αντίδραση θρήνου	Σημάδια μεγάλης πίεσης	Πιθανές παρεμβάσεις
2-4	Εγωκεντρικό. Πιστεύει πως είναι το κέντρο του κόσμου. Ναρκισσισμός. Καμμία γνωστική κατανόηση. Προ-ενοσιολογικό – αδυναμία σύλληψης εννοιών.	Η απώλεια φαίνεται σαν εγκατάλειψη. Μοιάζει αναστρέψιμος και όχι μόνιμος. Συχνές δηλώσεις: «Ξέρεις πως ο μπαμπάς μου πεθανε? Πότε θα γυρίσει σπίτι?»	Έντονη αντίδραση αλλά σύντομη. Πολύ προ-σανατολισμένη στο παρόν. Κυρίως ενεργοποιούμενη από τις αλλαγές στην φροντίδα.	Παλινδρόμηση: διαταραχές λήψης τροφής και ύπνου. Νυχτερινή ενούρηση. Ανασφάλεια.	Μικρές αλληλεπιδράσεις. Συχνές επαναλήψεις. Ανακούφιση. Σωματική επαφή. Ανάγκη συνέπειας πάνω απ' όλα.
4-7	Αποκτά αίσθηση αυτονομίας. Εξερευνά τον κόσμο έξω από τον εαυτό. Κατακτά την γλώσσα. Φανταστική σκέψη / επιθυμίες. Φάση ανάπτυξης πρωτοβουλιών. Ενοχικές σκέψεις.	Ο θάνατος ακόμα μοιάζει αναστρέψιμος. Μεγάλη προσωποποίηση του θανάτου. Αίσθημα ενοχής εξαιτίας σκέψεων και επιθυμιών. Συχνές δηλώσεις: «Εγώ φταίω. Θύμωσα και ευχήθηκα να πεθάνει!»	Λεκτική έκφραση. Μεγάλο ενδιαφέρον για διαδικασίες. Πώς? Γιατί? Επαναλαμβανόμενες ερωτήσεις. Επιθυμεί οι απαντήσεις να είναι ίδιες. Μπορεί να παίζει τον «πεθαμένο» ή την «κηδεία».	Παλινδρόμηση: εφιάλτες, διαταραχές λήψης τροφής και ύπνου. Βίαιο παιχνίδι. Προσπάθειες να πάρει τον ρόλο του ατόμου που πέθανε.	Συμβολικό παιχνίδι. Ζωγραφιές / ιστορίες. Επιτρέπουμε / ενθαρρύνουμε εκδηλώσεις και εκφράσεις της ενέργειας και του θυμού. Συζητάμε.
7-11	Συγκεκριμένο – λειτουργικό. Παραγωγικότητα εναντίον κατωτερότητας. Έναρξη κοινωνικοποίησης. Ανάπτυξη της γνωστικής ικανότητας. Αρχή της λογικής σκέψης.	Ο θάνατος σαν τιμωρία. Φόβοι σωματικής βλάβης, ακρωτηριασμού. Δύσκολη περίοδος μετάβασης. Επιθυμεί να δει τον θάνατο σαν αναστρέψιμο αλλά αρχίζει να τον βλέπει σαν οριστικό.	Συγκεκριμένες ερωτήσεις. Επιθυμία για ολοκληρωμένες λεπτομέρειες. Ενδιαφέρον για τις αντιδράσεις των άλλων. Ποιός είναι ο «σωστός» τρόπος? Πώς κάποιος «πρέπει» ν' αντιδράσει? Αρχίζει έχει την ικανότητα της κατανόησης και της εκδήλωσης πένθους.	Παλινδρόμηση: προβλήματα με απόσυρση από σχολικές φίλεις / παρέες. Αντιδράσεις. Δυσκολίες λήψης τροφής και ύπνου. Κυριαρχείται από ανησυχίες σωματικού τύπου. Σκέψεις αυτοκτονίας (επιθυμία να πάει με αυτόν που πέθανε). Σύγχυση ρόλων.	Απαντάμε στις ερωτήσεις. Ενθαρρύνουμε εκδήλωση/ έκφραση των διαφόρων συναισθημάτων. Ενθαρρύνουμε / επιτρέπουμε έλεγχο. Είμαστε διαθέσιμοι αλλά επιτρέπουμε και μοναχικό χρόνο. Συμβολικό παιχνίδι. ΣΥΖΗΤΑΜΕ!

11-18	Τυπικό Λειτουργικό. Επίλυση προβλημάτων. Αφηρημένης σκέψης. Ολοκλήρωση προσωπικότητας.	«Ενήλικη» προσέγγιση. Ικανότητα αφηρημένης σκέψης. Αρχίζει να γίνεται η πλήρης κατανόηση του θανάτου. Προσπαθεί να δει πως «κολλάνε» όλα όσα έχει μάθει.	Κατάθλιψη. Άρνηση. Απώθηση. Πολύ συχνά επιθυμεί να μιλήσει με άτομα εκτός οικογένειας. Παραδοσιακό πένθος.	Κατάθλιψη. Θυμός. Θυμός προς τους γονείς. Ανυπακοή. Απόρριψη προηγούμενων διδαχών. Σύγχυση ρόλων. Αντίδραση.	Ενθαρρύνουμε την λεκτική έκφραση. Δεν παίρνουμε τον έλεγχο. Ενθαρρύνουμε εσωτερική – κινητοποίηση. Ακούμε. Είμαστε διαθέσιμοι. Δεν προσπαθούμε ν' απομακρύνουμε τη θλίψη.
-------	--	---	--	--	--

© M.M. Metzgar M.A. / reprint by SIDS Foundation of Washington/Seattle.

Απόδοση στα ελληνικά Α.Α.Βλαχόπουλος, PsyD